1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HENDERSON 4-0237
HENDERSON 4-0807
УНСоюз: HENDERSON 5-8740
— Тел.: з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-4337

РІК LXX. Ч. 138. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 24-го ЛИПНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 24, 1963 No. 138. VOL. LXX.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОПОНУЄ ДВОРІЧНУ МОРАТОРІЮ В ЗАЛІЗНИЧНОМУ СПОРІ

КОНГРЕС ПОДІЛЕНИЙ У СВОЄМУ СТАВЛЕННІ ДО УРЯДОВОГО ПЛЯНУ

Вашингтон. — Президент Кеннеді, затурбований загрозою далекосяглого в своїх шкідливих для цілої нації наслідках залізничного страйку, звернувся в понеділок 22 липня до Конгресу з пропозицією встановити зобов'язуючу для обох сторін — і залізничних компаній і робітничих спілок — дворічну мораторію. Згідно з цим пляном, Міжстейтова Торговельна Комісія мала б опрацьовати тимчасовий регулямін праці, що обов'язував би тимчасово протягом двох років тривання мораторії і в тому часі залізничні компанії не могли б уводити пляновий регулямін праці без згоди названої комісії і робітничі спілки не мали б права започатковувати страйку. В міжчасі, продовж пропонованих двох років мораторії, і керівництва компаній і проводи спілок відбували б дальші безпосередні переговори і працювали б над сформулюванням приємлемих для обидвох сторін розв'язок в довготривалому гже спорі. Якщо Конгрес затвердить урядову пропозицію і ухвалить відповідну резолюцію в цій справі, тоді, згідно із ствердженням секретаря праці В. Вілларда Вірца, заповідженний на 29 липня страйк залізничних робітників не почнеться. Будуть мусіли відмовитися від уведення в дію свого нового регулямину праці, який мав би обов'язувати вже від 30 липня цього року, також залізничні компанії. Цей регулямін потягнув би за собою звільнення багатьох тисяч робітників із різних становищ в залізничній індустрії і тому проти нього протестують рішуче робітничі спілки, погрожуючи страйком на випадок його уведення в дію. У супровідному посланні до своєї пропозиції президент Кеннеді заявив, що евентуальний страйк 200 000 залізничних робітників мав би для нації важкі, а то й катастрофальні наслідки. В дальшому Президент ствердив, що він звертається до Конгресу в справі полагодження спору в залізничній індустрії тому, що понад три і півроку переговори між залізничними компаніями і робітничими спілками не дали ніяких висліду і немає також найменших виглядів на якесь успішне посередництво — приватне чи урядове — в цьому спорі. Єдино тільки скора й ефективна акція Конгресу може бути виходом із загрозливої для публічного добра ситуації. Ствердив Президент ще у своєму посланні, що обидві сторони трактують головні питання свого спору, як справу життя або смерти, і не хочуть уступити із своїх позицій ані погодитися на якийсь компроміс. Пропозиція Президента в справі встановлення дворічної мораторії в залізничному спорі викликала поділену реакцію в конгресових колах. Деякі республіканські члени Конгресу, між ними й сенатор Голдвотер, висловили свій спротив проти цієї пропозиції, заявляючи, що здійснення її визначало б примусовий арбітраж уряду в залізничному спорі, а це було б незгідним з дотеперішньою традицією вирішування того роду спорів шляхом свобідних безпосередніх переговорів між обома сторонами. Демократичні члени Конгресу твердять у відповідь республіканцям, що в даному випадку не може бути мови про ніякий примусовий арбітраж, бо плян Президента передбачає виразно вирішення спірних справ з допомогою безпосередніх переговорів, з застереженням, а то й опозицією поставилися до пропозиції мораторії також і залізничні робітники.

Республіканець обвинувачує президента Кеннеді в ігноруванні заборони торгівлі з Кубою

Вашингтон. — Республіканський конгресмен Мелвін В. Лерд виступив у понеділок 22-го липня ц. р. в Палаті Репрезентантів з обвинуваченням, що президент Кеннеді відмовляється застосувати постанови про заборону уділювання закордонної допомоги тим країнам, що їх кораблі далі доставляють Кубі стратегічні матеріяли. Лерд заявив, що він звернувся до відповідної урядової інституції з вимогою перевести слідство в цій справі. Під час першої половини фіскального року 1963, значить від липня 1962 до червня 1963 р., ЗДА уділили $245 000 000 допомоги країнам, які торгують з Кубою — заявив Лерд. До 9-го березня ц. р. ці країни одержали $231 700 000 додаткової допомоги. Не зважаючи на встановлену Конгресом й урядом ЗДА заборону, кораблі Великої Британії, Греції, Італії і Норвеґії далі привозять бензину й інші стратегічні матеріяли на Кубу. З цих держав — згідно із станом на 9-го березня 1963 — Британія одержала $6.2 мілиона американської допомоги, Греція 97 мільйонів, Італія 87 і Норвеґія 41.2 міл

ЗДА дадуть Індії джети і пілотів для вишколювання індійських летунів

Вашингтон. — Американський уряд подав у понеділок 22 липня ц. р. до відома, що між ЗДА й Індією підписано договір про летунську оборону, згідно з постановами якого американські літаки й летуни будуть вислані до Індії, щоб вишколювати індійських летунів для повітряної оборони їхньої країни перед евентуальною комуністичною агресією. Досі, в домові з Великою Британією, ЗДА вислали вже Індії багато радарового й комунікаційного устаткування й виряду і до половини вересня ц. р. до Індії буде вислано кілька сотень летунських техніків, які допоможуть індійцям побудувати радарові й інші інсталяції в Ню Делі і в Калькутті. Кошти цієї допомоги встановлено на 18 мільйонів долярів. Після того будуть вислані до Індії американські і британські винищувачі для проведення спільних з індійськими збройними силами маневрів, що мають відбутись у жовтні ц. р. Договір з Індією — згідно з заявою Державного Департаменту не включає ніяких зобов'язань збоку ЗДА щодо мілітарної допомоги на випадок поновної комуно - китайської агресії. Офіційні військові чинники ЗДА висловили надію, що Пейпінг візьме факт цього американсько-індійського договору до уваги і стримається у майбутньому від будь - яких атак на індійську територію.

ЗДА й Еспанія переговорюють щодо дальших військово-політичних взаємин

Мадрид. — У цьому тижні мають закінчитись переговори між Еспанією та ЗДА щодо продовження договору з 1953 року, за яким ЗДА дістали в Еспанії три летунські й одну морську бази, що їх розбудували коштом пів біліона долярів. Головним речником Еспанії в отих переговорах був її амбасадор у Вашингтоні Антоніо Гарріґез. Здаючи собі справу з того, що Данія й Норвеґія, які мають соціялістичні уряди, рішуче виступали б проти прийняття Еспанії до Організації Північно-атлантійського пакту (НАТО), Еспанія не настоює на це, але вимагає тіснішої співпраці з Америкою в справах політичних і військових. Вона хоче теж — як ціну за продовження дозволу користуватись отими базами — доставу модерніої зброї й виряду для еспанської армії та 30-мільйонового кредиту, головно на нові шляхи в Еспанії. Загально вважають, що між Еспанією і Америкою прийде до повної згоди.

Король Югославії Петро II був гостем Слов'янського Інституту Маркет Університету

Югославський король Петро II на відвідинах в Слов'янському Інституті Маркетського Університету. Сидять (зліва): редактор і радіокоментатор А. Сіґріс, секретар Інституту проф. А. Сокольніцкі, король Петро, директор Інституту проф. А. Р. Смаль-Стоцький, член Інституту проф. Спалатин та ген. А. Мірідовіч, адьютант короля.

Мілвокі. — В понеділок 15 липня король Югославії Петро II, що приїхав з Европи на два місяці до ЗДА для відвідин центрів сербської еміграції, відвідав теж Мілвокі, Виск. і загостив до Слов'янського Інституту Маркетського Університету. Директор Інституту, проф. Роман Смаль-Стоцький, разом із членами королівської Інституту привітав його та впровадив години інформував його про праці, видання і публікації Слов'янського Інституту давши опісля в подарунку королеві праці проф. Ігоря Каменецького: „Гітлерова Окупація України"; проф. Кларенса Менінга: „Історія Слов'янських Студій в ЗДА"; Константина Кононенка: „Україна й Росія". Крім цього серію друкованих доповідей: проф. Нестора Короля, проф. Маріона Колеман про Клоновича й Україну. Пізніше король Петро із почетом був гостем Слов'янського Інституту на обіді, виданім у його честь

Появився другий том монографії д-ра М. Стахова: „Україна в добі Директорії УНР"

Д-р Матвій Стахів

Скрентон. — Тут у виданні Української Наукової Історичної Бібліотеки в рямках Бібліотеки Українознавства Наукового Т-ва ім. Шевченка появився друком другий том монографічної праці: „Україна в добі Директорії УНР". Цей том охоплює найвеличнішу добу новітньої історії України: завершення будівництва суверенної, ні від кого незалежної Української Держави в конституційній формі соборної Української Народньої Республіки. Книжка має 248 сторінок вісімки та кілька ілюстрацій і складається з двох частин, у першій з яких з'ясовано справу завершення соборних державних змагань українського народу, а друга частина якої присвячена розгляді другої війни совєтської Росії проти України, внутрішні труднощі організації оборони молодої Української Держави проти ворожої інвазії та проти вперше застосованих всебічно психологічних засобів війни. В праці Автор використав багато важливих нетільки українських, але також ворожих большевицьких історичних джерел, що відносяться до цього періоду історії. На окрему увагу заслуговує всебічно насвітлені в цій праці джерела „отаманщини" та її початкові прояви. При кінці книжки подано імена і фотознимки 14-ти осіб, що фінансово причинилися до того, що ця важлива історична праця д-ра М. Стахова появилася друком.

В Британії поділені думки щодо особи кандидата на майбутнього прем'єра

Лондон. — Найбільші шанси стати в 19-му році новим прем'єром Британії має лідер соціялістичної Партії Праці, Геролд Вілсон. Щодо його особи існують дуже різні погляди — від найбільш ентузіястичних до найкритичніших. Його звеличники вказують на його хист, який він проявив від дня вибору його на лідера Партії Праці після несподіваної смерти Гю Гейтскелла, себто від 14 лютого ц. р. Вілсон зумів об'єднати біля своєї особи всі розсварені фракції тієї партії та робітничі спілки, на які партія спирається. Тому його називають „геніяльним компромісовцем". Однак противники вбачають у цьому його хисті — брак власного ясного політичного обличчя та діяння залежно від місця, партнера і коньюнктури. Так, напр., кажуть, що у Вашингтоні він був ентузіястичним прихильником військової політики та торговельної політики ЗДА, а потім у Москві ніби з не меншим ентузіязмом підтримував ідеї Хрущова щодо замирення з Заходом — коштом Німеччини. Партія Праці і її лідер мають щастя, що консервати зазнали поважного удару внаслідку скандалу кол. міністра Джона Профумо, але перспектива, що Г. Вілсон стане прем'єром Британії, сповняє багатьох її союзників великими сумнівами та острахом — пишуть газети.

У Сирії поведено криваві репресії проти противників режиму

Бейрут. — Ливанські керівні чинники дістали вістки від сусідньої Сирії, що там запанував терор у відношенні до фанатичних прихильників єгипетського президента Гамаля Абдель Нассера, з кол яких вийшов невдачний державний переворот з минулотижневого четверга. Військовий трибунал засудив 7 осіб на смерть і той засуд негайно виконано. Розстріляними були 5 військовиків і два цивілі. Сирійський уряд, який складається виключно з членів націоналістичної партії Баат, розписав стежні листи за 58 військовиками і цивільними політиками, які скриваються, як причетні до згаданої спроби державного перевороту. Уряд проголосив заклик до них ультимативного характеру — зголоситись до чинників безпеки добровільно впродовж 48 годин, погрожуючи у противному випадку конфіскацією їх маєтків та заочним судом. Сирійський уряд твердить, що дійсними керівниками того бунту було 9 осіб, між ними члени уряду та найвищі військовики з часу унії Сирії з Єгиптом.

Мистецька Комісія КПШ обмірковувала врочистість дедикації площі

Ню Йорк. — В понеділок 22-го липня відбулось тут в приміщенні Українського Інституту Америки засідання Мистецької Комісії Комітету Пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні, на якому головною справою була запланована на 21-го вересня цього року дедикація площі, на якій стане пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні. За плянованою Комісією та одобреним Головною Управою Комітету Пам'ятника, урочистість дедикації площі відбудеться у двох частинах: між 2 і 4 годинами на самій площі та вечером в готелі Мейфлавер з концертом і бенкетом. Комісія познайомилась з проєктом сфільмування цілої церемонії — одначе на площі, як у готелі — та одобрила проєкт, що його остаточне прийняття залежить від Головної Управи з уваги на кошти. Щодо нового проєкту, який виринув на засіданні — накручення півгодинного документарного фільму, пов'язаного з будовою пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні — то Комісія рішила, що вона не є компетентна забирати в цій справі голос, поки той проєкт не буде здеталізований та в принципі прийнятий Головною Управою. Рішено також влаштувати ще в цьому тижні прогулянку членів Комісії і запрошених громадян до студії на Стетен Айленд, де мистець Леонід Молодожанин виконує пам'ятник. Таку пропозицію висловив приявний на засіданні Комісії мистець Л. Молодожанин, який радо прилучуться до всіх порад і завваг, перевіряючи враження, що його робить його пам'ятник не тільки на фахівців-критиків, а й „сірих людей". Засіданню Мистецької Комісії проводив її голова Гр. Костюк, як делегат Об'єднання письменників „Слово". Від Т-ва українських інженерів були приявні Б. Котис і Ор. Гладкий, від Головної Управи мистецтва Св. Гординський, від НТШ ред. І. Кедрин, від Українського Інституту Америки Ю. Ревай та, як запрошені гості, Ю. Тамарський і Я. Кулинич — фахівці фільмового мистецтва і кінооператори.

Пластові табори відзначають роковини історичних подій

„Доброго вітру!" — бажають командант Володимир Мельник і бунчужний Юрій Стецюк, перший у „цивільній професії" педагог і артист, а другий — студент медицини. „А - гой" — відповідає майже півтора сотні моряків-чорноморців, з „цивільної професії" 6 до 10-літніх дітей своїх батьків, учнів початкових шкіл з Ню Йорку, Нюарку, Джерзі Сіті, Трентону, Філядельфії, та багатьох-багатьох інших міст, аж по Шикаго і дальше. Такий „морський характер" має цьогорічний пластовий новацький табір на оселі в Іст Четгемі, яка офіційно називається „Вовча тропа", а табір має назву „Чорне море" для відзначення роковин піднесення українських прапорів на чорноморській фльоті. Тому в ньому самі „моряки", що й видно по моряцьких шапках, доданих до пластових одностроїв. Дещо про зайняття в цьому чорноморському таборі, який закінчує свою чотиритижневу виховно - відпочинкову працю в найближчу суботу, 27-го липня, сказано в репортажі „На Вовчій тропі", надрукованому на іншому місці в цьому

(Закінчення на стор. 3-ій)

Вірте — не вірте, але це є „Чорне море — Українське море". Його тільки що почорнив звичайним чорнилом комендант новацького табору пластун сеньйор Вол. Мельник, якого й видно на фотознимці. На задньому пляні група таборових „моряків" при забаві.

У МОСКВІ ОСТАТОЧНО УСТІЙНЕНО ТЕКСТ АТОМОВОГО ДОГОВОРУ

ПЛЯНУЄТЬСЯ ВИСЛАННЯ ДО МОСКВИ ДЕЛЕГАЦІЇ СЕНАТОРІВ

Москва. — В понеділок 22 липня американсько - совєтська комісія фахівців, яка виготовлювала проєкт договору про припинення ядрових експериментів, внесла остаточні поправки до раніш зладженого проєкту, а після полудня пленарна конференція представників ЗДА, Британії і СССР одобрила. Водночас на тому пленарному засіданні, що відбулось знову за закритими дверми і тривало 3 години і 50 хвилин, обговорювано також „різні інші справи" — за офіційним комунікатом. Під тими справами треба розуміти — пояснюють західні обсерватори в Москві — вимогу Совєтів щодо одночасного підписання східньо-західнього пакту неагресії. Совєти всеж ще не заявили виразно, що вони роблять „юнктім" між отими двома справами, себто ставлять за передумову пакт неагресії, без якого не погодяться на пакт у справі припинення атомових експериментів. Але різні познаки вказують, що вони дійсно так думають і можуть в останній хвилині зірвати атомову конференцію. Тому американський делегат Аверел Гарриман і британський делегат лорд Гейлсгем стараються дипломатично вивідати, на яку формулу погодились би большевики, щоб проєктованим ними пакт неагресії не перепачковував визнання статусу кво в Европі і тим самим — східньо - німецького режиму. У своєму проєкті такого пакту неагресії, що його большевики зголосили на Женевській 17-членній конференції роззброєння — говорилось про те, що той пакт підпишуть „дві Німеччини". Коли б таке сталося, то це було б визнанням Східньої Німеччини, як існуючої суверенної держави, на що західні держави не хочуть погодитись. В половині цього тижня має прилетіти до Вашингтону Аверелл Гарриман, щоб особисто скласти Президентові детальне звідомлення про конференцію у Москві. Президент пояснює вислання з ним назад до Москви групи сенаторів, які взяли б участь у кінцевій стадії переговорів та парафуванні (підписанні ініціялами представників всіх договірних сторін) договору. Після того всі три уряди мали б погодитись на текст договору і вирішити форму формального підписання його.

Таким чином шанси підписання такого договору знову зросли, але все ще нема 100-відсоткової певности, що він буде підписаний. Скептики звертають увагу, що совєтська преса промовчала всі оптимістичні заяви й завваги, висловлювані Хрущовим та іншими большевицькими вожаками у приватних розмовах та що вона нічого не згадує про позитивні й оптимістичні коментарі західньої преси. Ця тенденційна мовчанка вказувала б на те, що совєтський уряд не хоче морально зобов'язуватись перед своїми підневільними громадянами до підписання атомового договору. Проте през. Кеннеді, беручи на увагу можливість позитивного закінчення переговорів — приготовляє швидке і гладке ратифікування його в Сенаті. Щоб не повторилася трагічна помилка през. Вілсона, коли-то Сенат відмовився ратифікувати Версайський договір та приступлення Америки до Ліги Націй, през. Кеннеді плянує вислання групи сенаторів до Москви, які автоматично взяли б на себе моральний і політичний обов'язок боронити справу в Сенаті. Плянується вислати членів Комісії закордонних, військової і атомової енергії, — але є голоси з-поміж сенаторів, які противляться аж такій великій делегації. Кол. през. Д. Д. Айзенгавер, кол. амбасадор ЗДА в ОН Генрі Кебот Ладж, ген. Лушіюс Д. Клей, що був комендантом американських військ в Німеччині, кол. голова дорадчої комісії в справах роззброєння Джон МекКлой та кол. голова Центральної Розвідчої Агенції Аллен В. Доллес — всі видатні республіканці погодились вже ізнавати в сенатській комісії закордонних справ у користь атомового договору. Затим сенатори Ричард Расселл, Генрі Джексон і Стюарт Саймінгтон — впливові демократи, як також республіканський сенатор Баррі Голдвотер є противниками такого договору.

Африканські держави погрожують „експльозією" в португальській Анголі

Об'єднані Нації. — На першому засіданні Ради Безпеки Об'єднаних Націй, яка в понеділок 22 ц. м. почала радити про ситуацію в Південно-Африканському Союзі та в португальських колоніях Анголі й Мозамбіку, міністер закордонних справ Ліберії Рудольф Грайм перестеріг, що коли Рада Безпеки не займе рішучого становища у відношенні до Португалії, то в названих її африканських країнах прийде до „експльозії". Грайм виголосив одногодинну промову, яку головний речник 32-х африканських держав, які зголосили до Ради Безпеки скаргу проти Південно - африканського Союзу за його біло - расову політику та проти Португалії за її режим в африканських колоніях та відмову признати тим колоніям самостійність. Другим видатним речником африканських держав був колишній президент Генеральної Асамблеї, туніський міністер закордонних справ Монґі Слим. Однак африканські держави не висувають формально вимоги щодо виключення тих двох оскаржених держав з Об'єднаних Націй, але тільки щодо проголошення ембарга на експорт зброї до Португалії. Щодо Південної Африки, то вони вимагають повного її економічного бойкоту. На вівторок заповів свій виступ совєтський представник Микола Федоренко.

В АМЕРИЦІ

● **Державний Департамент** дав дозвіл кільком письменникам і журналістам прийняти запрошення комуно - кубинського уряду та поїхати на Кубу на святкування її роковин 26 липня ц. р.

● **Нюйоркський губернатор** Нелсон Рокефеллер відвідав в готелі Валдорф Асторія президента муринської республіки Танганьіка Юліюса Ньєрере. У півгодинній розмові вони заторкнули м. і. расову проблему на терені міста і стейту Ню Йорк.

● **Апеляційний Суд в Ню Орлінс, Алабама**, прийняв рішення, щоб шкільну десегрегацію, себто зрівняння білих і чорних, переводити в місті Мобіл у тому стейті щойно від наступного, 1964, року. Шкільна рада того міста має до того часу представити конкретний детальний плян переведення расової інтеґрації в міських школах.

● **Американське Товариство Газетних Редакторів** вислало на руки през. Кеннеді протест проти поведення, що його південно-в'єтнамські власті, залежні фінансово й військово від Америки, стосують у відношенні до американських часописних та радіо-телевізійних кореспондентів. У тому протесті пригадано брутальну поведінку південно - в'єтнамських поліцаїв, які побили деяких кореспондентів та поламали їм фотоапарати, коли вони хотіли знімати демонстрацію буддистів.

● **Державний Департамент** заперечив газетним вісткам, немов б Америка причетна до військового вишколювання кубинських революціонерів - еміґрантів в Центральній Америці „або будь де інде". В газетах появилися вістки, що кубинські еміґранти, позбавлені підтримки збоку американських властей, перенесли свій революційний центр в боротьбі проти режиму Фіделя Кастра до Нікараґви.

● **Американська Унія для Громадських Прав** зголосила протест проти розпорядку секретаря оборони Роберта МекНамари, яким то розпорядком дозволено військовикам брати участь в муринських демонстраціях у користь інтеґрації. Хоч той розпорядок дозволив військовикам у цивільних одягах і поза службою брати участь в демонстраціях, які не грозять закоченням публичного спокою, проте названа організація вважає, що МекНамара сам обмежує громадянські свободи американців.

У СВІТІ

● **Провідна еспанська газета „Я"** погрожує, що коли Америка не визнає Еспанії офіційно і формально за свого союзника, то Еспанія перейде до табору „невтральних". Між ЗДА й Еспанією існує договір з 1953 р., за яким ЗДА розбудували в Еспанії свої сильні морсько-летунські бази. Однак Еспанія не належить до західнього блоку НАТО, що й болить багатьох еспанських патріотів.

● **Політичні втікачі з Анголі**, подібно як різні інші еміґранти, поділені на різні групи. Комісія з шістьох африканських держав, яка засідала в столиці Конга Леопольдвілі, розглядала внутрішні спори ангольських еміґрантів і рішила, що треба визнати за авторитетного речника ангольських самостійників Гольдена Роберто, лідера Національного фронту визволення Анголі. Роберто твердить, що суперницька організація Народній рух за визволення Анголі користується підтримкою збоку комуністів і є інфільтрована комуністами.

● **Чесько-словацькі** комуністичні лідери стурбовані недостатнім добуванням вугілля та можливістю, що в найближчу зиму не стане його для власних потреб, а не то для експорту. Вугілля становить один з головних продуктів чеського експорту, дармащо треба буде спровадити з СССР, Польщі й Схід. Німеччини коло 5 мільйонів тонн вугільних „брекетів".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mony orders виставляти на: "Svoboda"

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Нетерпелива Африка

У понеділок 22-го липня почалися дебати в Раді Безпеки Об'єднаних Націй над скаргою 32-ох африканських держав проти Південно - Африканського Союзу за його біло - расистську політику у відношенні до своїх кольорових громадян та проти Португалії за її колоніяльне володіння в Анґолі й інших африканських посілостях. Африканські держави, з яких більша частина дістала свою незалежність щойно в останньому десятиріччі, вимагають супроти вищеназваних держав санкцій, — спершу міжнародного економічного бойкоту, а коли б він не поміг, то виключення з Об'єднаних Націй. Радикальніші африканські патріоти пропонують уже навіть збройний хрестоносний похід проти режиму Гендрика Верверда в Південній Африці та проти португальської адміністрації в Анґолі. „Ми в Танґаньїці, в Гані, в Уґанді, в Конґо й інших частинах вільної Африки мусимо продовжувати цю боротьбу, поки вся Африка не стане вільною", — заявив минулого тижня в Крайовому Клюбі Преси у Вашинґтоні президент Танґаньїки Юліюс Ньєрере, сформулювавши таким чином становище всіх 32-ох вільних африканських країн.

Ці африканські патріоти у принципі мають повну слушність. Особливо треба погодитися з твердженням названого чорного президента, що „продовжуваний колоніялізм будь-де, особливо в Африці, є образою для тих, які вже осягнули незалежність". Правильним є також принцип, що годі виправдувати колоніялізм арґументом, що дані народи ще не дозріли до власної державности, бо коли це й правда, то винні в цьому саме ті колоніяльні режими, що свідомо й пляново стримували уярмлені народи на шляху до культурного й економічного поступу. Проте, відомо, що світові події не керуються тільки гарними принципами.

Отож, передусім саме Африка дала сумні докази, як одні новопосталі країни негайно кидаються в обійми хаосу, з якого мають рятувати їх Европа й Америка — щоб навести тільки Конґо, — а інші країни, позбувашись чужинецьких режимів, не позбуваються в'язниць, наповнюваних далі політичними в'язнями, противниками „рідних" диктаторських режимів. Далі: фактом є, що з отих 32-ох африканських країн нема ні одної, яка була б економічно самовистачальною. Новопосталі африканські країни стоять на становищі, що Европа й Америка зобов'язані підтримувати їх грішми, товарами, техніками та вчителями, а вони мають займатись ліквідацією решток колоніялізму — тільки в Африці.

Бо принципова декларація президента Ньєрере проти колоніялізму „будь-де" є тільки реторичною фразою. Африканські й азійські лідери не мають найменшого зрозуміння для найбільш сучасного колоніялізму — совєтського й комуно - китайського. Президент Ньєрере „не хоче" співпрацювати в найменшій мірі з Португалією, але ні трішки не застерігається проти співпраці із СССР. Він та інші його расові земляки радісно привітали б викинення з ОН Португалії, але навіть не думають про те, що нещастям ладу і миру у світі є приявність в ОН Совєтського Союзу.

Однак, нетерпеливість африканських лідерів йде по лінії інтересів уярмлених Совєтами народів, дарма що тепер СССР підтримує ті африканські народи, граючи ролю нібито їхнього патрона. Остаточна ліквідація азійського й африканського колоніялізму мусить — за законами історичної логіки — довести до актуалізації сучасного европейського колоніялізму. І чим скорше це станеться — тим краще.

Два шляхи, одна мета

Совєтсько - комунокитайські переговори, що почалися 5-го липня цього року в повній засекреченості у Москві і що їх ціллю мало бути вирівняння існуючих між комуністичними партіями Совєтського Союзу і Китаю „ідеологічних розбіжностей", закінчилися, як і треба було сподіватися, цілковитим пшиком. Тривали вони понад два тижні, і в суботу 20-го липня комунокитайська делеґація під проводом Тенґа Гсіяо-пенґа від'їхала до Пейпінґу. На летовище проводив комунокитайських „товаришів" Міхаїл Суслов з іншими членами совєтської делеґації. Прощання відбувалося в „дружній" атмосфері з усміхами і стискуванням рук, але без звичайних при таких зустрічах обійм. В прощальному обіді, влаштованому для комунокитайської делеґації, взяв участь навіть Хрущов, який протягом останніх трьох тижнів знаходив час і на розмову із Спааком, і на приятельсько-усміхнені зустрічі з репрезентантами західних „імперіялістів" Гарриманом та Гейлсгемом, і на відвідини виставки ворожої до Пейпінґу Індії, але не виявив бажання взяти участи в переговорах з комунокитайською делеґацією.

Як виходить з опублікованого аж на другий день після від'їзду комуно - китайців спільного комунікату, ніяких переговорів у цьому понад двотижневому періоді насправді й не було. Вони обмежувались „з'ясовуванням поглядів і позицій" однієї й другої сторони та обговорюванням „основних принципів, які стосуються нинішнього міжнародного розвитку, міжнародного комуністичного руху і совєтсько - китайських взаємин". Обидві сторони погодилися тимчасово перервати ведені переговори, щоб „продовжувати їх в якомусь часі пізніше".

В перекладі на людську мову цей комунікат означає, що існуючих розбіжностей не усунено і що дальші переговори можуть взагалі вже не відбутися. Події, що супроводили перебіг московської конференції: заяви Центрального Комітету компартії Совєтського Союзу й особливо ж його „відповідь" з 14-го липня на комунокитайського листа з 14-го червня доводять, що взаємини між цими двома „братніми" комуністичними державами не тільки що не поправилися, але й значно погіршилися. І Совєти і комунокитайці перенесли сварку із своїх ЦК-форумів на „всенародне" обговорення, і з проводами своїх компартій нині „солідаризуються" в бажаному їм напрямку не тільки їхні члени, але й навіть такі представники „громадськости", як вчені і дослідники, письменники, музики, шахтарі, телятниці, свинарки і доярки. Усі вони рішуче і авторитетно, а до того ж „одностайно" підтримують положення й висновки листів і відповідей ЦК своєї компартії, засуджуючи „розкольницькі дії" протилежної сторони і даючи їй „гідну відсіч". Перенесена на такі широкі форуми полеміка про „ідеологічні розбіжності" виключає взагалі можливість якогось зговорення.

Факт зламання московсько - пейпінґської осі і перехід Совєтського Союзу та комуністичного Китаю на дві різні, нібито протилежні чи дві політичні лінії — московську та пейпінґську — не визначає якоїсь зміни в їх основному спрямуванні і в цілях. Для одних і других мета залишається тією самою: встановлення комунізму в усьому світі. До цієї мети простуватиме Москва з допомогою „мирного співіснування", використовуючи всі засоби інфільтрації і підриву. Для здійснення тієї ж самої цілі Пейпінґ стосуватиме мілітарний тиск, погрози, аґресію. В цьому обидві комуністичні потуги, не зважаючи на „розбіжності", будуть одна одну доповнювати.

КОМУНІСТИЧНА СХИЗМА

У Москві закінчилася партійно - комуністична нарада, на якій вели між собою дискусію делеґати Китаю та СССР, і триває нарада представників трьох великодержав у справі припинення атомових експериментів. І та й друга нарада має ту саму тему: можливість чи неможливість коекзистенції — мирного співжиття між державами комуністичними і некомуністичними.

Дискусія і полеміка між Москвою і Пейпінґом, як вона виявилася в пресі, показує, що комуністичним державам далеко тяжче порозумітися між собою в справі коекзистенції, ніж урядові СССР із урядами Англії і ЗДА.

Дискусія між Москвою і Пейпінґом має у великій мірі характер теоретично - ідеологічний: комуністи китайські і російські вишукують в писаннях Маркса й Леніна доказів для своїх тверджень. Москва намагається довести, що Ленін був прихильником мирного співжиття комуністичної держави з державами капіталістичними; китайські комуністи, навпаки, доказують, що ідеологія Леніна була спрямована на світову комуністичну революцію, і Ленін сподівався, що комуністична революція може перемогти не тільки шляхом внутрішнім, але й шляхом воєнної „допомоги" від країн, в якій комуністична революція вже перемогла.

Чия правда в цій дискусії між комуністичними „братами" — китайськими і російськими? Безперечно, китайські комуністи, які заявляють, що мирне співжиття між комунізмом і капіталізмом на довший час неможливе, мають основу в писаннях Леніна. Ленін писав свого часу, що комуністи „не — пацифісти", і вони, коли почують себе досить сильними, не завагаються „взяти капіталізм за в'язи". Ленін проповідував „революційні війни" країн комуністичних проти „капіталізму" і вважав, що мирне співжиття між державами з різним суспільним ладом може бути тільки „передишкою".

Що відповідають на це московські комуністи? Вони заявляють, що Ленінова ідеологія — це не „догмати". Сам Ленін, мовляв, пристосував марксизм до обставин „доби імперіялізму". Але тепер, з розвитком воєнної техніки (ракети і атомова зброя), — кажуть совєтські теоретики, — ідея революційної війни перестаріла. Комуністичні держави повинні допомагати різними способами комуністичним партіям капіталістичних країн, щоб вони захопили владу в своїх країнах. Але ця допомога повинна уникати воєнних конфліктів, бо світова війна, з уживанням атомової зброї, була б катастрофою для всього людства. Хрущов це висловив у своїй недавній промові у Франкфурті над Одрою, в східній зоні Німеччини: „Щоб убити одного капіталіста, довелося б пожертвувати життям мільйона робітників".

Китайські комуністи теж розуміють небезпеку атомової війни. Але вони, міцно тримаючись Ленінової ідеології, хочуть притиснути московських комуністів до муру, представити їх, як „угодовців" супроти капіталізму, як зрадників ленізму.

Ця тактика Мао Тсе-тунґа здобуває йому вплив у різних комуністичних партіях світу і ослаблює ролю Москви, як „центру світової революції". За формулами марксизму-ленінізму, у зв'язку з якими ведуть спір китайські й московські комуністи, стоять великодержавні інтереси обох імперій — Росії і Китаю. Ці свої інтереси Москва і Пейпінґ приховують, але деколи вони виступають дуже виразно: китайський уряд пригадав у лютім 1963-го року, що царська Росія свого часу накинула Китаєві імперіялістичні договори і захопила великі китайські території. Китай вимагає ревізії цих несправедливих договорів між Росією і Китаєм.

Можна думати, що китайцям не пощастить навернути Хрущова з товаришами на „ленінську правовірність". Обидві партії підуть різними шляхами. Але це викликає розлам у світовому комуністичному русі на два напрями: один, що йде по лінії Москви, другий — по лінії Пейпінґу. Ця „схизма" в світовому комуністичному русі нагадує давні розколи в релігійних організаціях, наприклад, у Християнській Церкві або в мусульманстві — шіїти і сунніти.

Очевидно, розлам у „царстві сатани" — в світовому комуністичному русі — може бути в інтересі вільного світу. Але, як використає цей розлам вільний світ, це — інша проблема.

П. А.

ЗДА змінюють плян в справі податків від закордонних інвестицій

Вашинґтон. — Американський уряд погодився в засаді на деяке полегшення пропонованих для закордонних капіталовкладень обмежень і податків закордонних інвестицій. Полегшено ці обмеження зокрема у відношенні до Канади, з представниками якої відбулися в цій справі спеціяльні наради. У висліді цих нарад, що проходили з кінцем минулого тижня у Вашинґтоні, вирішено дозволити американським громадянам на вільні від податків закупи канадійських акцій та цінних паперів, щоб таким способом вдержави безперервний торговельний і платничий обмін між обома країнами. Канада була репрезентована під час цих переговорів делеґацією, що її очолював амбасадор П. С. А. Річі. ЗДА репрезентував секретар скарбу Даґлес Діллон разом із своїми співробітниками.

● **У Ню Йорку** вводять тепер ступнево нове знакування автобусів. Всіх міських автобусів різних компаній і ліній є 4.000. 962 нові автобуси вже дістали коротші, зате більші й чіткіші написи, на яких подано тільки число лінії та остаточну ціль, з пропущенням вулиць, якими їде автобус.

● **Губернатор стейту Міссісіпі**, Росс Р. Барнетт, расист-сеґреґаціоніст, призначив на суддю Найвищого Суду у тому стейті Тома П. Бреді, адвоката, який в 1955 році видав був 92-сторінкову книжечку п.н. „Чорний понеділок", де гостро таврував і критикував принципове вирішення Найвищим Судом ЗДА, що сеґреґація в школах перечить Конституції. Бреді вважає, що протиконституційним було саме те рішення Найвищого Суду.

ПОЗНАКИ . . . НА ГІРШЕ

Куритиба. — Становище в Бразилії помітно гіршає. Яку б ділянку життя не взяти, жадна з них не може похвалитися здобутками.

Раніше, з кожними новими виборами, з кожною зміною уряду або навіть окремих міністрів, особливо фінансів, виникала надія на поліпшення, на те, що нові керівні особи опанують становище і дадуть належну раду. В свою чергу, кожна нова особа, яка з'являлася на керівному овиді, не ощаджувала найбільш веселкових обіцянок для народу. Однак, всі такі особи проносилися метеором над неосяжними просторами країни, і преса стверджувала . . . дальше збільшення дефіциту, зростання дорожнечі, знецінення грошей та підупад матеріяльного рівня населення. Проте, коли надходила особливо скрутна хвилина, наспівала з-за кордону чергова фінансова допомога, переважно американська, і тоді справа на деякий час знову „збалянсовувалася", хоч зовнішні борги росли неймовірно і сьогодні вже доходять астрономічних сум.

Та нічого вічного в житті не буває, через те й віра у „краще завтра" серед бразилійського загалу поступово занепала. Збудити її вдалося ще Жаніо Квадросові, коли він кандидував на президента. Збудив він її, обіцяючи в країні основно змінити все, починаючи від найпотрібнішого — від запровадження фахової та працездатної державної адміністрації. Правда, всі обіцянки Квадроса були дуже невиразні, але висловлені рішуче та енерґійно. Ця тактика в передвиборчій кампанії магічно вплинула на людей, і тому Квадрос зібрав стільки голосів, як не збирав ще жадний до нього кандидат на президента. Він здобув широке довір'я бразилійських виборців і . . . завів їх!

Скерувавши закордонну політику Бразилії на непевні манівці зближення з Москвою та з іншими комуністичними країнами, Квадрос тим самим обнизив значно для своєї країни можливості діставати допомогу від західніх держав, а в першу чергу від ЗДА. Сподівана ж ним фінансово-економічна підтримка так званого „соціялістичного табору" звелася до миляної бульки; згідно із заявою дотеперішнього міністра фінансів Сантіяґа Дантаса, торгівля із СССР принесла Бразилії велику шкоду, бо Москва не тільки не заплатила за куплену каву, а ще й думає від себе пустити її в продаж на світовому ринку.

Щодо справ внутрішнього характеру, то Квадрос жадної з них не довів до кінця і тим вніс ще більший хаос, викликав ще більше напруження. Наостанку остаточно заплутався і, не бачачи виходу з цього, ним самим створеного клубка, втік із становища президента, не турбуючись тим, що може після цього статися. І тоді за малим не вникла в країні громадянська війна.

Після багатьох ускладнень, часто драматичних, президентом країни став віце - президент за часів Квадроса, керівник лівої партії ПТБ, Жвон Ґулярт, який теж дав широкі обіцянки поліпшити геть чисто все в країні, але для цього вимагав широких повноважень, а саме: керувати урядом без прем'єр - міністра, не ставити питань про довір'я чи недовір'я урядові перед парляментом, самостійно приймати та схвалювати декрети тощо. Ця справа пішла на всенародне голосування, і Жвон Ґулярт блискуче виграв його.

Треба сказати, що завдяки „президенціональному" урядові Жвона Ґулярта, особливо окремим його міністрам, таки повіяло новим вітром у Бразилії, знову почали повертатися надії загалові, що в країні стане краще. Тоді вперше уряд прийшов до влади з пляном докорінної реорганізації всіх важливіших ділянок життя країни, в тому числі запровадження ґрунтовних реформ: аґрарної, адміністративної, фінансово - економічної, окремо банкової і деяких інших.

Хоч той плян і викликав багато критичних голосів, в засаді ніхто не заперечував і не заперечує, що до важливої справи підійдено в належною серйозністю. Плян пішов на обміркування парляменту, підпав різним змінам, виправленням та доповненням, і перед країною поставала не туманна, як за Квадроса, а вже чітка й конкретна програма дій, виконання якої, ясна річ, вимагало і певних життьових обмежень. Загально називається та програма „трирічним пляном".

Цей „трирічний плян" остаточно ще не схвалений парляментом, але в розрізі його донедавній уряд Жвон Ґулярта вже діяв, і для початків зовсім непогано. У його здійсненні особливо відзначалися міністри фінансів Сантіяґо Дантас, плянування (він же автор „трирічного пляну") Сельсо Фуртадо і військових справ — ген. Амаурі Круель.

Понад усе йшло про те, щоб зупинити дорожнечу, встановити гостру урядову контролю над витрачанням коштів, надаванням банкових кредитів, запобігти дальшому зростанню кількости державних урядовців, ну, і як завжди, дістати нові кредити в ЗДА для розбудови економіки. До того ще Дантас відбув дуже успішну візиту в ЗДА, заручившись у Вашинґтоні новою фінансовою допомогою в рямцях американського Пляну для Поступу.

Початок був добрий, принаймні відкривав перспективи для поліпшення становища. Але в цей самий час почалася неперебірлива атака проти уряду його ж таки партії ПТБ, яку фактично очолив шваґер президента — федеральний депутат Леонель Брізоля. Атака ця скерувалася головно проти Сантіяґо Дантаса, Сельсо Фуртадо та ген. Амаурі Круеля. Майже з усіх боків постали нові вимоги про підвищення платень, а вслід за тими вимогами почалися й страйки. Кількома наворотами страйкували банківські працівники, руйнуючи фінансово - економічне життя країни. Коли банківці свого осягли, з вимогою підвищити плату на 70% виступили державні службовці та військовики. Уряд уже погоджувався був частково підвищити платні, проте, підбурювані Леонелим Брізолею та всілякими „лівацькими" елементами службовці й військовики стояли на своєму.

Президент республіки погодився піти на поступки. На це не пристали міністри. І так дійшло до чергової зміни уряду. Міністри відішли із своїх становищ з виразно виявленою зневірою. Сантіяґо Дан-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Мистецька спадщина Василя Масютина

Василь Масютин — одна з найвизначніших постатей українського мистецтва. Походив він з козацького роду Масютів (нар. 1884 р.), проте майже ціле своє життя прожив поза Україною, добуваючи собі ім'я спершу в мистецтві російському (професор Академії Мистецтв у Москві, власна виставка в Рум'янцевському музеї там же, в 1920 році) та в мистецтві німецькому. Не зважаючи на це, він у своєму мистецтві завжди залишався мистцем українським, у своїх статтях доказував теоретично потребу „типового українського підходу" до мистецтва і, найважливіше, ввесь час здійснював цю свою теорію в практиці.

Як мистець, він був незвичайно всесторонній: ґравер, ілюстратор (знамениті ілюстрації до творів Гоголя і Бальзака), скульптор, медаліст, маляр, критик, врешті, автор почитних фантастичних повістей, які до війни появлялися німецькою й українською мовами. Треба ще згадати, що, як співредактор видаваного д-ром В. Френцлем у Берліні мистецького журналу „Ґебравхсґрафік", він допоміг появитися в тому журналі статтям про українську графіку і тим вивести її на світовий форум (журнал виходив також англійською мовою). Він був членом львівського АНУМ і співробітником видаваного тією Асоціяцією журналу „Мистецтво", де вміщував статті про самобутність українського мистецтва, яких йому ще й досі, після чвертьсторіччя, не можуть забути совєтські критики. Він захоплювався молодим українським мистецтвом, часто до і під час війни навідувався з Берліну до Львова, який він називав „малим Парижем".

Після війни Масютин лишився в Берліні, де й помер 15 грудня 1955 року. Він залишив у своїй робітні низку творів, і ще за кілька років до своєї смерти писав авторові цих рядків, що „моїм бажанням є, щоб мої твори по мені залишилися в українських руках". Творами мистця заопікувалася його донька, проте Берлін був увесь час місцем мало придатним для зберігання тих творів. Тому вже давно постала думка перевезти ті речі в інше місце, можливо до ЗДА. Найбільшою перешкодою для перевозу було те, що порівняно багато скульптур було тільки в ґіпсі, і вони могли під час транспорту пошкодитися. Тому найважливішою справою стало — відлити бодай найцінніші твори в бронзі і так утривалити їх назавжди. Але це справа коштовна, а коштів для цього не було.

Що являє собою мистецька спадщина Масютина? В ній є 28 скульптур, у тому числі погруддя українських гетьманів Конашевича - Сагайдачного, Хмельницького, Дорошенка, Мазепи, автопортрет мистця, портрет Бальзака, портрет світового чемпіона дужання Гаркавенка і ін. Далі — два десятки олійних картин і теки графіки. Окремо слід згадати серію медальйонів, що зображують історичні постаті України. Кожен медальйон має в промірі 10 см. (3 і ¾ цаля) і на ньому майстерно і з масою мініятюрних подробиць зображено постаті нашої історії. Всіх медальйонів 63, в тому числі 46 мають на звороті герби, символи або історичні сцени. Постаті української іс-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Олекса Грищенко

МОЇ ЗУСТРІЧІ Й РОЗМОВИ

З ФРАНЦУЗЬКИМИ МИСТЦЯМИ

(VII)

Цей милий Ґвандаріляс, у компанії свого друзяки англійського мистця Вуда, запросив мене до опери на „Бориса Годунова" з Шаляпіним. Вони були одягнені наче два королевичі, в бездоганних смокінґах. Ледь переступили ми поріг партеру, як контролер спинив нас: „Месьє, — вказав на мене, — не може сидіти в партері". А на мені був сірий костюм від Ездера за 80 франків, до того ж з білою дірочкою під пахвою, яку я намагався прикривати рукавом. Ґвандаріляс рішучим жестом узяв мене за плечі, і ми самопевно зайшли в перші ряди червоних фотелів.

Власник ґалерії Персьє Левель, наче верблюд, старий і поштивий, навідувався із своїм помічником Мендес-Франсом у робітню Дюфі. Купував і приносив невеличкі етюди моря, квіти, пейзажі, іноді зроблені незвичайно майстерно з будь-яких ілюстрацій у книжках чи журналах. „О дев'ятій годині, — оповідав Левель, — хлопець готував палітру майстра, клав на широкий стіл стіс паперу. Дюфі брав цілі аркуші паперу, ніколи не дбаючи за ніякі стандартні розміри. Починав широкими зливами фарби, сміливо черкав рішучим рисунком, де-не-де обводив контуром. Коли річ не вдавалася, кидав на долівку початий папір і тягнув із столу другий. „На долівці не пройти", — подивляв продуктивного майстра маршан. Повертаючи з робітні Дюфі, він приговорював: „Я абсолютно певен щодо автентичности картини, коли її на моїх очах підписав мистець".

В липні 1936 р. Бернгейм-Жен у величезній залі „Александр" виставляв речі Дюфі, а я у Друе свої. В листопаді 1957 р. відбулася й моя ретроспективна виставка в тій залі „Александр". „Липень, — говорив мені Дюфі, — для мене найкраща пора, — перегони, чужинці, гарна погода". Майстер був тоді в повній силі свого таланту. Вся його постать дихала успіхом, його блакитні очі блищали ентузіязмом, доброзичливістю. В його рухах почувалася готовість піти на штурм будь-якої композиції і будь-яких розмірів. Це був той самий Дюфі, який кілька років тому відвідав мою виставку. Але ввесь мистецький апарат його був уже інший: широкі квадратові полотна золотого жита сяяли ясним кольоритом охри; величезний килим з сонцем посередині, з променями-стрілами, яснобарвні маріни з напнутими вітрилами говорили про глибокі зміни в творчості геніяльного декоратора. Його килим з сонцем тепер у Музеї модерного мистецтва.

Та минуло кілька років — і Дюфі мусів залишити Париж. З дружиною осів у Перпіньяні, на найтеплішому березі Середземного моря. По весні 1944 р. в Пера ле Шато (коло Ліможу), коли гостив у мене Рене Жан, близький друзяка Дюфі, я отримав від нього болісного листа: „Дорогий Грищенко, — писав він мені, — ви не можете собі уявити, як я терплю, болі просто не до видержання". З Перпіньяну він переїхав у Кастелян у Долішніх Альпах. Тут, у найсухішому місці цілої Франції, спорудив хату, піднімався на другий поверх ліфтом. Лікувався в Екс ле Бен. Найкращий лікар від ревматизму Жак Форестьє мені говорив: „Рауль Дюфі? Це найгірша форма ревматизму!"

Бідолаха полетів у Ню Йорк, думав, допоможе американська кортізона. Повернувся в Париж, і я стрів його десь на Фобур Сен Оноре у візочку. А в квітні 1953 р. читав я в Ля Сіота сумну вістку в газеті із знімком сумного Дюфі . . .

Не закінчу мого нарису про Дюфі, щоб не згадати кілька слів про його відважну вдачу. Під час війни одного дня перед кам'яницею, де мешкав Дюфі, зупинився білий військовий Мерседес. У робітню мистця вступив сам Ґерінґ з дружиною. „Ви хочете мати кілька моїх речей? — сказав він наймогутнішому німецькому генералові, відомому аматорові малярства. — На жаль, тепер у мене немає ні одного малюнка на продаж . . ." Якою чорною плямою з відважним поступком Дюфі контрастує поведінка шістьох французьких малярів і скульпторів, які на заклик Гітлера поїхали до Берліну славити німецьке мистецтво! Їх прізвища були на устах всього французького загалу.

ОТОН ФРІЄЗ
1879-1949

У 1912 р. в Москві, на виставці „Бубнового валета", членом якого я був, звернув мою увагу один образ: на площі, замкнутій колом, глибокі сніги, темні, високі будинки, тут і там пішоходи. Все солідно сконструйовано і добре намальовано в синьо-білому і брунатно-фіолетному тоні. То була романтична картина Фрієза. („Бубновий валет" закликав на виставку з Парижу кілька французьких колеґ). Мистець створив картину в Мюнхені, куди його супроводив у 1908 р. його старший побратим-земляк з рідного Гавру — Рауль Дюфі. Там же в Москві в колекції Щукіна трохи раніше бачив я „Руанську катедру" Фрієза в тому ж стриманому тоні. Довгі роки працював він згашеними фарбами. Як і Дерен з Вляменком чи Матіс з Браком, Фрієз скоро зрозумів, що кольоровий заколот „диких" у 1905 р. був таким завулком, з якого ні вийти, ні вилізти.

Важко пояснити, як і чому зустрілися наші шляхи. Уперше пізнав я його в нововідкритій ґалерії Каті Ґраноф при бульварі Осман ч. 166. Якраз тоді закінчилася виставка Фрієза і почалася моя. Було це в листопаді 1926 р., виставка моїх олій була в двох залах, в одній нові речі з департаменту Льот, у другій 24 мої олії, закуплені в травні того самого року Катею Граноф у ґалерії Бінґ при вул. де ля Боесі. Фрієз частенько заходив у ту ґалерію. Середнього росту, кріпкий у плечах — справжній моряк, — недаром його батько був гаврським моряком. Завжди з бездоганно зв'язаним вузликом кокетлива краватка, набакир капелюх, еспанське болеро з плоским верхом. Говорив з притиском, з рішучим огником у блискавичних очах. Говорячи, вибивав у такт рукою спортсмена.

„За моїх молодих років було в Парижі всього кілька ґалерій, можна було перечислити на пальцях. Тепер їх понад 400. І був ще один „Сальон французьких артистів", — розказував залюбки Фрієз у кабінеті Ґраноф. Вона сама молода, гарна, з гривкою каштанового волосся на чолі а ля Клео де Мерод, славетна балетниця. Вона давно симпатизувала талановитому мистцеві, часто приказувала: „Це великий мистець". Катя Граноф була помітна фіґура в мистецькому пантеоні Парижу, сама з Одеси. Увесь Париж знав „Катю" — знамениту продавчиню в „Осінньому Сальоні", де вона придбала не абияку славу і не абиякий досвід свого світового маштабу гандлю картинами найвидатніших французьких майстрів.

Шевченківські Роковини на Лонг Айленді.

31 березня українська громада на Лонг Айленді в приміщенні шкільної авдиторії на Волнат стріт в місцевості Юніон Дел, біля Гемстедту, Н.Й. влаштувала величавий концерт, відзначаючи Шевченкові Роковини.

Річ-річно українці Гемстедтського осередку в березні місяці оживляють себе великим духом свого національного Пророка — Т. Г. Шевченка. Оживляються духом української пісні і танцю, духом рідного слова. Швидко минають роки; але традиційне Шевченкове Свято завжди свіже, нове і цікава.

Цьогорічна програма поповнилась новим змістом: роздаванням почесних грамот-подяки всім тим особам, хто склав пожертву на будову пам'ятника Шевченкові в сумі 25 долярів, або більше.

Першу частину концерту започаткували співом американського, а потім українського гимнів. Співали об'єднані два мішані хори — „Гомін України" та мішаний хор католицької церкви св. Володимира в Гемстедті.

Святочне слово англійською мовою виголосив п. Ю. Дранс, він же був і провідником концерту.

В художній частині виступив хор „Гомін України" під керівництвом Ю. Гураля. Жіночий ансамбль співав під тим же керівництвом. Ліда Копистянська продеклямувала вірш „Три шляхи".

Присутній на концерті посадник Р. Фаррінгтон виступив з привітальним словом.

Дитяча танцювальна група під проводом п. Петрини дала три жваві танці. Чарівний, вельми оплескуваний „Запорозький герць", чудова „Катерина" та завжди славний, повний національного гумору „Чумак" сольо гарно виконав десятирічний хлопчик Богдан Пекар.

При цьому слід відзначити значний поступ танцювальної групи — певніші кроки і рухи, чіткість та граціозність.

Другу частину концерту розпочато рефератом про Шевченка українською мовою — виголосив відомий український артист-маляр та боголосв Сергій Киндзерявий-Пастухів.

Мішаний хор української католицької церкви св. Володимира, диригент п. Марусевич, проспівав кілька пісень. Прекрасну сольову партію гарно виконав баритон чудового тембру Іван Копчак.

Учень школи українознавства Михайло Пицимуха добре продеклямував вірш „На могилі Шевченка" Роляника. Під проводом пані Солтис поставлено інсценізацію „Три душі": — дієві особи учениці школи українознавства Д. Плетеницька, О. Копистянська та М. Захарія. Заповідала Н. Біла. Концерт закінчено відспіванням „Заповіту".

Пет Рос

ПОЗНАКИ . . . НА ГІРШЕ

(Продовження із стор. 2-ої)

...тас сказав, що він намагався зробити все, що було в його силах; ген. Круель зазначив про своє невдоволення захитанням дисципліни в армії; а Сельсо Фуртадо повідомив у пресі про ... закінчення своєї місії, мовляв, після укладення ним трирічного пляну, йому в уряді вже нема чого робити.

Тепер маємо в Вразилії новий уряд, того ж президента Жвона Гулярта. Прийшов він до влади, можна сказати, при майже цілком втраченій вірі загалу в „краще завтра". І вперше в Бразилії новий уряд не проголосив жадної обіцянки, жадної декларації. Владу перебрав він мовчки і мовчки працює . . .

Тим часом загальне становище в країні дедалі гіршає. Знову велетенськими кроками пішла вгору дорожнеча, дальше знецінення валюти, погіршення матеріяльного становища населення. Часописи поінформували, що в червні ціни піднеслися на 22.5% і далі несамовито зростають. Мимоволі пригадуються слова перестороги міністра Дантаса: коли не зупинити дорожнечу, то в кінці цього року Бразилія опиниться перед цілковитою фінансово - економічною катастрофою.

Та ось минуло лише кілька днів від часу сформування нового уряду президентом Гуляртом, а вже почалася кампанія й проти нього. І повів її той же Леонель Брізоля. Накинувся він передусім на нового міністра фінансів Карвальо Пінто, донедавнього губернатора естада Сан Павльо.

Карвальо Пінто також вирішив упорядковувати фінансові справи країни, отже зажадав звітности за витрачені гроші. Брізоля з місця став вимагати усунути Карвальо Пінто, обзиваючи його реакціонером, ворогом поступу й проґресу.

Та сьогодні на слизьке вже вийшов і сам Леонель Брізоля, якого почали обвинувачувати з естада Ріо Ґранде до Суль, де він був губернатором. У парляменті того естада депутати виставили речеві докази про те, як Брізоля марнував державні гроші, як він зле господарював, як привів до занепаду промислові об'єкти, що їх відібрав в американців. До цієї кампанії прилучився федеральний депутат Жвон Кальмон. Промови останнього, спрямовані проти Брізолі, широко друкуються в пресі, подаються в радіо й телевізії. Кальмон доводить, що Брізоля на словах за „добробут бідних", а тим часом сам збагачується незаконними засобами.

Скільки в цьому правди — покаже майбутнє, але покищо преса повідомляє, що Брізоля перебуває в „дуже нервовому стані", що він „згубив голову", що він „заскочений обвинуваченнями" . . . Складається враження, що Брізоля хоче вдавати із себе „жертву наклепів".

Та посіяний Брізолею бунтівничий дух не припиняється. Так, раптом, федеральний парлямент Бразилії дістає . . . ультиматум від деяких військових чинників, що коли парлямент не затвердить всіх вимог щодо підвищення платень військовикам до 14-го червня, то військо своєю силою розжене парлямент. Цей ультиматум сполохає уже всіх — і населення, і парлямент, і президента, і військового міністра.

З'ясувалося, що ультиматум схвалено на зборах у військовому клюбі Ріо де Жанейро. Перед тим його обмірковували з багатьма не тільки офіцерами, а й навіть сержантами. Уряд в цій справі саме зараз вживає термінових заходів. На 10 днів арештовано маршала Авґусто Маґессі, на місяць сім офіцерів.

Підносяться нові голоси про підвищення платень банківцям, робітникам траспорту, службовцям приватних фірм. Тепер стало відомо, що уряд до кінця року ніяк не може обійтися без випуску нових паперових грошей. Запляновано їх надрукувати ще 200 більйонів круйзерів. До сьогодні в обігу є 508 більйонів, отож до кінця року бразилійських грошей буде 708 більйонів круйзерів.

Губернаторові естада Ґванабара федеральний міністер юстиції заборонив провадити на власну руку переговори з урядами чужих країн щодо фінансово-економічних справ, зокрема в розрізі Пляну для Поступу. Губернатор Ґванабари, Карльос Лясерда, відповів міністрові, що така заборона є неконституційною, і тому він далі продовжуватиме розпочату справу. Становище Лясерди підтримали ще кілька губернаторів, цим самим явно висловлюючи невіру в спроможності федерального уряду.

Губернатор найбільш економічно й культурно розвиненого естада Сан Павльо, Адемар де Баррос, у недавній своїй промові підкреслив, що терпець народові вже уривається, і незабаром мають зайти вирішальні зміни в країні. Не сказав, правда, які.

Отож, майбутнє Бразилії стоїть під великим знаком запитання. Сьогодні тут ніхто не поважується сказати щось певне, тверде, бо в усьому відчувається хиткість, тимчасовість. Що цьому прийде на зміну?

Відповідь на таке питання дадуть найближчі місяці. І характер тієї відповіді залежатиме дуже багато від діяльности створеного Жвоном Ґуляртом уряду.

Бразилія має величезні внутрішні можливості та широкі симпатії в західньому світі, зокрема в ЗДА. Як би добре було, коли б ця країна стала на твердий ґрунт!

Михайло Килинний

НА ВОВЧІЙ ТРОПІ

Учасники новацького табору на „Вовчій Тропі" в Іст Четгемі під час збірки. За ними видно капличку, в якій кожної неділі всч. о. Менцінський відправляє Богослуження для католиків, а на іншому місці всч. о. Долинський відправляє Богослуження для православних. Минулої неділі, 21-го липня, всч. о. Менцінський відправив Службу Божу на інтенцію Українського народу з нагоди Тижня Поневолених Націй та відчитав таборовикам Пастирське Послання ВПреосв. Митрополита Кир Амврозія Сенишина в цій справі.

Як виростем великі
Хоробрі вояки
Відстоїм Україну
Від вражої руки.

Новацька пісня

Несеться ця пісня вранці і ввечорі на „Вовчій тропі".

Рік-річно злітаються маленькі жовтодзюби, по цілорічному перебуванні за шкільною лавкою, серед тісних міських вулиць і хмародряпів, щоб найти свій дитячий світ, свою казку. От і цього року зійшлись ми в одній великій новацькій родині. З'їхалося новацтво з далеких і ближчих околиць до Іст Четгему.

Заїхали ми перед ворота новацького хлоп'ячого табору.

Над входом видніє напис: „Чорне море — українське море". Під написом наче плинуть кораблі: „Юрій Побідоносець", „Україна", „Гайдамаки" й інші. Біля стійки видніє клич цьогорічного таборування: „Плекайте рідну мову. Чистіша від сльози вона хай буде!" А по боках синьо-жовті стяжечки, що їх також гордо носить кожний новак-новачка, як їм це пригадує заклик: „Не згубіть її, носіть до кінця табору разом зі змістом клича". (Слова коменданта табору в першому таборовому наказі).

Вже перші два тижні показали, що на 150 учасників тільки 10 ще не змогли вповні додержатись заклику щодо рідної мови.

В другому тижні побуту учасників-новаків у таборі нараховується 118 і 18 новаків (у підтаборі новачок 16 плюс 2). Як кажуть спостережливі батьки і як це виявляє живий, радісний усміх малят, цьогорічний табір вив'язується вщовні зі своїх завдань. Милою несподіванкою є факт, що родичі зрозуміли потребу дати дітям їхній світ, далекий від телевізії та інших шкідливих омая. Кількістю дітей-малят цьогорічний табір значно перевищає попередні. Під рукою пластуна-сеньйора педагога Володимира Мельника, булави і виховників находять діти домашнє тепло і зрозуміння, а при тому підготову до дальшого пластування. Вони в великому гурті однолітків вчаться форм гарної товариської поведінки. Під проводом обох отців, католицького і православного, відбуваються світоглядові гутірки.

Одним з найкращих новацьких вогників, які часто відбуваються, було свято Чорного моря над озерцем оселі. Численні родичі і гості зійшлися разом з новаками на березі для спільного святкування великої події нашої недавньої історії. Лунає команда: „Чорноморський прапор на щоглу!" Всі споважніли і виструнчились, наче вони оце справді приявні в хвилину першого підняття прапору України на велетнях-кораблях „Юрію Переможцю", „Україні" та інших. Лунають слова проф. М. Заклинського про значення Чорного моря для нашого народу і про наші кораблі на ньому в княжих часах, козацьких і недавніх, революційних, коли на чорноморських воєнних кораблях замаяли синьо-жовті прапори. Ілюстрацією незабутнього моменту з нашого чорноморського мореплавства, коли козаки під проводом найбільшого в нашій історії адмірала Сагайдачного не раз поборювати на чайках у морських битвах турецьку воєнну фльоту — був імітований на озері наступ козацької фльоти на турецьку твердиню. Новацькі човни виконали завдання переможно, підпаливши твердиню.

Дальшою цікавою точкою новацького свята був вогник на воді. Його так уладили, що він запалав могутнім полум'ям, яке напевно надовго залишиться ясним спомином у пам'яті наших малят і приявних гостей. Вогник ярко освітив воду і ліс. Листя немов здивовано шепотіло: „Доброго вітру вам, майбутні чорноморські моряки!"

Довго горіла підпалена ворожа „твердиня", ще довше вогник на середині озера. Лиш зазив трубки: „Ніч вже йде" — пригадав новакам, що прийшла пора кінчати свято, бо зблизилася хвилина нічної тиші і відпочинку.

Ватру попередило свято юнака і новака. Раділи серця всіх приявних, коли дивилися на виструнчені ряди юнаків і новаків, що в недалекому зрівняються кроком, простуючи до великої пластової мети. Згідно з назвою свого табору, йшли новаки в білих моряцьких шапочках і в повному однострою, а перші ряди в одностроях із відзнаками чорноморських старшин.

Таке то в нас життя! Вставання, прорух, гри і забави і мандри в ліси. Це все внутрішнє життя дає нашим малятам змогу забути про міське життя і найти на своїй пластовій оселі клаптик України. —

В. М.

Пластові табори . . .

(Закінчення із стор. 1-шої)

числі. Фотознимка побіч доказує, що там є справді „Чорне море". То нічого, що воно — це тільки мала калабаня. Дитяча уява в секунді побільшує її до кожної бажаної величини, подібно, як в могутні морські залізні фортеці вона перемінює маленькі моделі всіляких лінійників, винищувачів і навіть атомових підводних човнів, що їх поскладали таборовики. В кожному разі кожний з них із замкненими очима скаже до якої величини треба це їхнє маленьке Чорне море побільшити, щоб воно було таке, як справжнє українське Чорне море, бо вони знають цю величину, як і багато дечого іншого з положення т аісторії Чорного моря. Знають і вміють це сказати поправною українською мовою, що належить до найбільших чеснот цього чорноморського товариства недалеко річки і міста Гудсону. А як уже цілком забракне комусь українського слова, то в крайності можна вжити і англійського, але тільки „в знаках наведення". Інакше можна б втратити синьо - жовту стяжку, що таки справді пишається на одностроях усіх таборовиків. На цій же оселі на іншому місці відбувається примушений у багатьох шатрах табір пластових юнаків, який має вже більше сухопутній характер, бо відзначає 20-роковини Української Дивізії. Там, замість адміралів і капітанів, командують уже генерали і полковники.

Мистецька спадщина Василя Масютина

(Продовження із стор. 2-ої)

торії такі: (доба княжа) — князі Олег, Ігор, св. Ольга, Святослав, св. Володимир, Ярослав, Анна Ярославна, Мономах, Данило, Роман; (доба козацька): Байда-Вишневецький, Сагайдачний, Хмельницький, гетьман Дорошенко, ген. М. Дорошенко, Виговський, Кричевський, Наливайко, Сулима і Павлюк, Остряниця, Богун, Многогрішний, Мазепа, Орлик, Апостол, Самойлович, Лобода, Підкова, Трясило, Палій, Полуботок, Тетеря, Петрик, Гордієнко, Нечай, Кишка, Морозенко, Сірко, Дашкевич, Гонта, Залізняк, Микошинський, Лянцкоронський, Глинський, Скоропадський, Калнишевський, Олена Завісна, Ружинський (Богдан і Михайло), Кривоніс, Сверщовський, Косинський, Розумовський, Острозький, Р. Могилянка, П. Могила, Д. Бортнянський, В. Боровиковський (маляр), Сковорода; (доба новіша) — П. Прокопович (бджоляр), Шевченко, Гоголь, Петлюра.

Працю над створенням цього історичного циклу почав Масютин ще в першій половині 30-их років. Він думав її доповнити визначними постатями сучасности, так він казав нам, коли в 1940 р. ми його відвідали в його берлінській робітні. Війна і нервозність післявоєнних років перешкодили Масютинові продовжувати свій історичний цикл. Проте і без того в історії українського мистецтва він залишається унікальним мистецьким подвигом. Небагато інших народів може похвалитися таким великим і майстерним циклом історичних медальйонів, як ті, що їх створив Масютин, вклавши в свої твори масу праці, енергії і досвіду.

Тому, що ці медальйони, виконані з мініятюрною точністю, на яку спроможний тільки віртуозний гравер, могли бути пошкоджені у своїх гіпсових відливах, їх уже відлито в бронзі коштом автора цих рядків. Тепер у приготуванні окремий каталог тих медальйонів, після видання якого вони будуть показані на окремих виставках у ЗДА і Канаді.

А все ж відлив у бронзі і збереження творів Масютина для майбутнього не може бути справою одиниць, до того ж з обмеженими засобами. Це справа збереження національного майна, аж воно зможе бути передане якомусь з музеїв в Україні. Пані Марина Масютин передала твори свого батька українським мистецьким колам, і тепер наше громадянство повинно подбати, щоб запропастилися великі мистецькі і культурні цінності, які і є культурною леґітимацією громадянства. Масютин, як і його сучасник О. Грищенко, ніколи ніякої допомоги в українського громадянства не просили, — вони самі добували собі признання і славу в чужому оточенні, а потому твори свого життя дарували своєму народові, сподіваючись, що він займеться дальшою їх долею.

Василь Масютин: *Автопортрет*

Василь Масютин: *Зворотна сторона медальйону гетьмана Івана Мазепи*

Отак і тут твори Масютина повинні бути збережені передусім у наших інституціях в Америці, і засоби для цього повинно дати саме громадянство.

Накінці хотілося б підкреслити, що Масютин належав до тих великих мистців, для яких проблеми творити помодерному чи традиційно не існувало. Він уважав, що „найважливіша проблема українського мистця — не стати імітатором того, до чого в нас немає внутрішньої конечної потреби, бо ми маємо завдання висловити передусім себе, — хай навіть це комусь здасться відсталим". Цим шляхом пішла і його творчість, повна життя, експресії, стихійних сил української історії, — і тут він був справжнім майстром, який зможе бути в нас повністю оцінений щойно тоді, коли всебічно стане відома його творча спадщина.

С. Гординський

● У Швеції військові кола та вся публічна опінія страшенно схвильовані щораз новими подробицями, які виявляються у справі полковника Стіґа Еріка Веннерстрома, високого військовика-дипломата, який впродовж 15-х років видавав найбільші тайни Совєтам. Він признався, що насправді він зрадив Москві всі оборонні пляни Швеції та інших скандинавських країн і всі найтайніші споруди в Скандинавії. Тепер днями й ночами в Штокгольмі, Осльо й Копенгазі переробляють різні пляни, що їх зрадив большевикам Веннерстром. Тому, що він служив Москві виключно за гроші, то шведи з цього приводу дуже пригнічені, вважаючи, що він приніс нечесть цілому народові.

Пам'яті Анни Мандзенко

Вістка про смерть великої патріотки та суспільної діячки Анни Мандзенко, громом покотилась понад головами її приятелів і чорною хмарою смутку зависла над українською громадою Мілвокі.

Чудові квіти та вінці від рідні, приятелів, знайомих та українських організацій з Мілвокі і Шикаґа заповняли велику кімнату у похоронному заведенні, де спочивало тіло Померлої. Через два вечорі правилась панахида за спокій її душі, при співучасті великої скількости українських громадян. Наче жива, лежала вона - Анна на шовковій подушці, серед запашних троянд та сніжно-білих ґвоздиків і наче усміхалася... Здавалося, що тільки заснула на хвилину... Але сумні звуки панахиди і дим кадила, що голубою хмарою огортав домовину, пригадували страшну, сувору дійсність.

В суботу, 8-го червня ц. р. відбувся величавий похорон, на який прибули громадяни з Мілвокі, та приїхали приятелі з ближчих і дальших околиць. Держачи почесну сторожу біля домовини, сумівська молодь віддала Покійній заслужені почесть. Над могилою виголосив слово учасник визвольних змагань — підполковник Шевченко з Шикаґа. Від української громади в Мілвокі прощав Покійну голова місцевого Відділу УККА — д-р Б. Давидович, а від 51-го Відділу СУА авторка цих рядків.

Після похорону оба брати: генерал Йосиф з дружиною Марією та полковник Константин Мандзенки запросили всіх учасників похорону на обід, щоби при спільному столі пом'янути Покійну „не злим, тихим словом".

Анна Мандзенко народилася 9 вересня 1898 р. в Кам'янці Подільськім. Закінчивши гімназію, почала студіювати медицину в Київському Університеті. Після трьох років студій події приневолили її переїхати до Ляндскоруня на Поділлі. Тут, працюючи медсестрою в українській Армії, запізнала молодого старшину Константина, з яким одружилася в 1920 р. серед невідрадних воєнних обставин. Після цього проживала разом зі своїм мужем в таборі інтернованих, спершу в Александрові, а потім в Щепйорно. В 1925 р. переїхала до Варшави, де муж її дістав працю мірничого інженера. У Варшаві запізналася з жінками визначних українських провідників та діячів і з того часу почала невтомно працювати в українських жіночих організаціях. З вибухом другої світової війни переїхала з мужем та сином до Львова. Тут також працювала з посвятою мед-сестрою, рятуючи життя багатьох молодих людей, яких ранили ворожі кулі на різних постах праці для Рідного Краю. Гнана воєнною хуртовиною, родина Мандзенків переїздила з місця на місце, стараючись де тільки можна допомогти потребуючій Батьківщині. Завершенням патріотичних зусиль був рішучий крок молодого сина вступити в ряди УПА. Виїжджаючи в 1949 р. до Америки, пані Анна з великим болем материнського серця покидала континент Европи, бож там десь оставався її найдорощий син... живий чи мертвий, в полоні чи на волі, не знала..., але тут в нашій українській громаді ніхто ніколи не чув від неї нарікань на долю. Тільки в день матері чи у свято Героїв вона виголошувала з рамени Відділу СУА палкі доповіді і тоді її очі горіли завзяттям, а коли ніхто не бачив, заливалася потоками щирих материнських сліз. —

Громадська діяльність Анни Мандзенко доволі широка та багата. Від 1952 р. була вона членкинею т-ва „Самопоміч". В тому самому році, стаючи співосновницею і головою 51-го Відділу СУА в Мілвокі, очолювала його сім літ. Не було в Мілвокі організації, в якій Покійна не проявляла б своєї багатогранної діяльности. На кожному пості вона гідно репрезентувала українську жінку та матір. Будучи здавна любителькою сцени, допомагала як тільки могла у розвитку „Драматичної Студії" та не раз виступала сама на сцені в різних ролях. Живо цікавилась Покійна українською молоддю, боліла над її невдачами та раділа всіми її осягами, тому й була довголітнім членом місцевого Відділу СУМА, щоби заохочувати молодих до праці для спільного національного добра.

Коли засновано в Мілвокі кооперативу „Самопоміч", вона стала одною із перших її членок. У церкві св. Покрови теж була Покійна діяльною сестрицею і своєю щирою жертвенністю давала другим гарний приклад. Як голова СУА дуже часто співпрацювала з місцевим Відділом УКК в різних спільних імпрезах та міжнародних виступах. Пройшовши в своїй молодості важкий тернистий шлях визвольних змагань, стала членом Т-ва Українських Комбатантів, заснованого на еміґрації в Німеччині. Вірила в сонячне майбутнє свого народу і мріяла повернутися на вільну Україну. Та невмолима смерть перервала нитку її трудящого життя.

Лідія Олексюк

Академія в пошану Симона Петлюри й Евгена Коновальця в Сиракюзах, Н. Й.

2 червня відбулася в нашій громаді під протекторатом Місцевого Відділу УККА величава Академія, присвячена сл. п. Симона Петлюри і сл. п. Евгена Коновальця — в роковини їхньої трагічної смерти.

Організації ОДВУ, ОДУМ і УЗХ доложили всіх зусиль, щоб Академія мала характер достойний і поважний. Програма була продумана добре, стояла на високому мистецькому рівні.

Святочний Комітет запросив з Торонта генерала М. Садовського як доповідача про Симона Петлюру. Генерала при вході на залю привітав голова УНДому Іван Піґуляк, а члени ОДУМ в одностроях з прапорами відпровадили його на почесне місце.

Академію відкрив гарним вступним словом голова місцевого Відд. УККА п. Іван Піґуляк. Промова п. генерала М. Садовського була безпосередня і щира і спостерігалось всюди, що промовляє людина, яка колись стояла близько Отамана і співпрацювала з ним у наших визвольних змаганнях. Доповідачем про Евгена Коновальця був Михайло Середович, який накреслив великий шлях життя і діяльности Вождя Української Революції.

В програмі ще приймали участь: Мистецьке тріо з Рочестер пані Парута, Климко, Сорохтей, тут народжені пані співали чудово українські пісні, а публіка щиро їх винагороджувала оплесками. Ансамбль бандуристів, 20 Відділу ОДВУ з Рочестеру зарепрезентував себе добре. Хор православних парафій під диригентурою о. Л. Склонного вив'язався зі свого завдання справно. Деклямував добре п. М. Дяченко. Члени місцевого Відділу ОДУМ відіграли інсценізацію під мистецьким керівництвом пол. М. Міхновського, за що нагороджено їх довгими оплесками.

Оформлення сцени було оригінальне, за що треба подякувати пп. Пилипишен, Величко та Старейкі.

М. С.

Тенісові і плавацькі змагання на Союзівці

На наступну суботу і неділю, 27 і 28 липня готовиться на „Союзівці" багата спортова програма. Заходами Карпатського Лещетарського Клюбу з Ню Йорку будуть влаштовані на Союзівці першенства Союзу Українсько - Американських Спортових Товариств Сходу ЗДА в тенісі та плаванні. Як великі першенства цілої Української Спортової Централі Америки і Канади, які відбуваються постійно на Союзівці в святочних днях Свята Праці (Лейбор Дей), так само набирають вже традиції ці східні українські першенства делеґатури УСЦАК, тобто СУАСТ-Схід.

Минулого року чемпіоном серед чоловіків став Віктор Герлинський, а серед жінок Андрія Кейбіда. Крім Герлинського, по лаври першуна посягали і дійшли до півфіналів ще Ю. Ломаґа, К. Бень і В. Гук. В жіночій конкуренції, поруч Андрії Кейбіди, постійно держиться вершка тенісисток Марія Душник, а зараз за нею нова надія в тенісі Ляриса Гук. Цим самим наші східні першенства тенісу заповідаються в цьому році ще цікавіше, як досі.

В плавацьких змаганнях бачимо звичайно на „Союзівці" вже зовсім молодих змагунів, які мають нагоду впродовж року плавати в шкільних та інших критих басейнах. Осяги плаваків справді добрі і можливо, що в майбутньому матимемо якогось українського олімпійця, який зможе сказати, що починав кар'єру на „олімпійському басейні" на „Союзівці".

Нассер відкинув федерацію із Сирією та Іраком

Каїро. — Президент Об'єднаної Арабської Республіки (Єгипту) Ґамаль Абдель Нассер, виголосивши майже тригодинну промову в 11-ті роковини єгипетської революції, яка висунула його, Нассера, на вершини влади, заявив, що між Єгиптом і Сирією не може бути об'єднання, поки в Сирії правлять „фашинсти". Нассер лаявся проти теперішнього режиму націоналістичної партії Баат в Сирії, називаючи сирійський уряд „урядом терору, темноти і зради супроти арабів і самого сирійського народу". Нассер заперечував, наче б в четвер минулого тижня невдачну революцію в Сирії проводили „нассерити", бо — мовляв — він не знає ні одного з отих сирійських змовників. Водночас він закликав до єдности всіх арабів на протиізраїльському фронті, пригадавши, що в 1948-му році араби, зокрема Сирія, програли внаслідку свого роз'єднання та існування багатьох армій і вождів, замість одної армії й одного командування.

День Батька в Маямі, Флорида

16 червня Українська Православна Громада при церкві святого Миколая в Маямі мала велику приємність вітати в себе гостя в особі генерал-полковника армії УНР Олександра Загродського. Прибув він сюди на короткий відпочинок. Замешкав у бувшого військовика, теперішнього пароха церкви св. Миколая, ігумена о. С. Маґаляса, і, запрошений був на спільний громадський обід, на котрому виголосив вельми цікавий реферат п. н. „Яких батьків потребує український народ-" Окресливши положення українського народу в минулому і сучасному, промовець указав на ряд постатей, яких історія записала на своїх сторінках золотими буквами як героїв і визволителів з іменами „Батьків народу". Промовець закликав присутніх йти за їх прикладом. Промовця присутні винагородили гучними оплесками та відспівали йому „Многая і благая літа!" Цей спільний обід, котрий приготовили сестриці під проводом п. Р. Стек, відбувся у церковному саду між високими пальмами та розложистими деревами і зробив приємне враження. В кінцевому слові парох ігумен о. С. Маґаляс висловив у імені всіх присутніх подяку високодостойному промовцеві і побажав йому доброго здоров'я для осягнення тієї мети, для котрої присвячує він своє життя і працю.

Л. Г.

● У радіо - телевізійному інтерв'ю виступав в Америці президент усамостійненої недавно африканської республіки Танґаньїки, Юліюс Ньєрере, який заявив, що він переконався в Америці, що тут Уряд і величезна більшість американського народу таврують расистську нерівність та що ця проблема буде „мирно і швидко" розв'язана. Муринський президент вже від'їхав з Америки до Британії.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

В Південному В'єтнамі продовжується конфлікт між урядом та буддистами

В столиці Південного В'єтнаму Сайґоні тривають протягом уже довшого часу демонстрації буддистських священиків та ченців проти дискримінації їхнього віровизнання режимом Нґо Дінга Дієма. На фото: південно - в'єтнамські вояки оточили групу буддистів, що заініціювали „сидячий страйк" на одній із вулиць Сайґону.

Сайґон. — Південно - в'єтнамський уряд звільнив в минулу суботу 267 буддистських монахинь, монахів і інших членів останніх буддистських демонстрацій, як також знято дротяні застави, якими поліція обвела була буддистські святині. Проте коло 100 буддистських опонентів режиму президента Нґо Дінґ Дієма все ще перебувають у в'язницях. З американської амбасади поінформовано буддистських керівників, що за американськими відомостями — південно - в'єтнамський уряд рішений арештувати масово буддистський провід у випадку дальших демонстрацій. Буддисти буцім-то відповіли, що вони приготовані на це і що у тому випадку керма дальшої акції проти теперішнього режиму перейшла б у руки провідників підпілля. За коментарями американських кореспондентів — буддистські керівники втратили цілком довір'я до режиму Нґо Дінґ Дієма і не хочуть переговорювати з ним та змагають до його повалення. Яких 70% із 15-мільйонового населення Південного В'єтнаму становлять буддисти, а решту католики і визнавці інших релігій. Нґо Дінґ Дієм та його оліґархійна верхівка — це католики. Американський уряд дуже невдоволений тією внутрішньою распрею в Південному В'єтнамі на релігійному ґрунті, бо вона значно перешкоджує успішному поборюванні комуністичної аґресії.

Короткі вісті

● **Три західньо-німецькі вояки** втекли в минулому тижні до Чехословаччини і там лаялись проти „нацистських метод" військового вишколу в Західній Німеччині. В тому самому часі три східньо-німецькі вояки в уніформах і при зброї втекли до Західньої Німеччини, заявивши, що надоїли їм військові політруки.

● **У Південному В'єтнамі** число полягливх там американців зросло в минулому тижні до 47, але американські кореспонденти твердять, що воно вище. В минулому тижні три американські військовики згинули в „джіпі", коли комуністичні партизани вкинули до нього з придоріжних хащів ручну гранату.

● **Британська княжна Анна**, донька королеви Єлисавети II і князя Філіппа Единбурзького, матиме в серпні ц. р. 13 років. Останніх вісім років вчили її приватно. Тепер королівська пара рішила віддати Анну до загальної дівочої школи в Бенендені, за 50 миль на південний схід від Лондону, — де вона й житиме в шкільному гуртожитку. Ту саму методу від років застосовано до наступника британського престолу, кн. Чарльза.

● **Лондонська Вежа** (Тавер оф Лондон) і 20 інших будинків, музеїв та т. п. державних установ, які є центром уваги чужинецьких туристів і метою прогулянок усіх шкіл, будуть закриті аж до часу вирішення спору між 900 службовиками і робітниками тих музеїв і будинків та урядом, як їх хлібодавцем. Вони вимагають зменшення годин праці з 48 на 42 тижнево та підвищення платні до рівновартости 33 дол. тижнево. Британська публічна опінія підтримує їхні скромні вимоги.

● **Італійський** пресовий орган, щоденник „Ль-Уніта" гостро виступив проти китайських комуністів, назвавши їх становище „нереалістичним, догматичним, схолястичним і абсолютно несприйнятливим". Конґрес італійських комуністів відбудеться 24-26 цього місяця. Ту статтю, що атакувала китайських комуністів і заявилась за Хрущовим, написав заступник голови партії Пальміра Толіятті — Люіджі Льонґо.

● **Нюйоркський губернатор Нелсон Рокефеллер** запросив всіх інших губернаторів зібраних на конференцію в Маямі Біч на Флориді, щоб наступна губернаторська конференція відбулась в Ню Йорку під час тамошнього Світового Ярмарку. Рокефеллер застерігся, що коли б це було неможливе в 1964 році, то хай це станеться в 1965 р., коли буде тривати згаданий Ярмарок. У 1964 році з'їзд 50-х американських губернаторів відбудеться, мабуть, в Клівленді, Огайо.

Посмертні згадки

ІВАН ЧОЛІЙ, довголітній член 223 Відд. УНСоюзу у Вилкс Беррі, Па. помер у тамошній лікарні після короткої та важкої недуги дня 6-го червня ц. р. Покійний народився 1891 р. в Довгій Войнилівській, п. Калуш, Зах. Україна, а до ЗДА прибув 1911 р. Спершу поселився був у Форд Ситі, Па., а згодом перебрався у Вилкс Беррі, де жив аж до смерти. Бл. п. Іван Чолій був дуже підприємчивою та рухливою людиною. Покійний, брав активну участь у громадському житті та мав багато приятелів. Залишив в смутку дружину Анну, синів Теодора та Онуфрія, доньку та 5 внуків. Похорон відбувся при численній участі Рідних, Приятелів, Союзовців та Знайомих дня 8-го червня 1963 р. до української церкви св. Марії, а звідтіля на парохіяльний цвинтар. Вічна Йому Пам'ять.

Ів. Гринчишин, секр.

ПЕТРО ГУРНЯК, член 146-го Відділу УНСоюзу в Дітройті, Миш. Помер несподівано у сні з середи на четвер з 10-го на 11-го липня 1963 року. Вічна Йому Пам'ять.

С. Хомяк, секр.

НЕЛЛІ СЕНИШИН, довголітня членка 310 Відд. УНСоюзу в Брукліні, померла 18-го червня 1963 р. Похорон відбувся в суботу 22-го червня ц. р. на цвинтар St. Charles Cemetery в Лонґ Айленд, Н. Й. Вічна Їй Пам'ять.

М. Довгун, секр.

РОЗШУКИ

Михайло МАРЧАК, син Йосифа, родж. в с. Залуче, пов. Борщів, під час війни попав у Німеччину і був в Нойгаммер, мав би знаходитися тепер в Америці. Є відомість від сина Володимира з краю. Хто знав би за нього або він сам, прошу зголоситись на адресу:
Julia Chaniewycz
321 Prospect Avenue
Laurence Harbor, N. J.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду Ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їй кращу будучність, а нашій громаді у вільнім світі нового свідомого члена.

Тарзан, ч. 5071. Природники ідуть додому.

Тарзан і його компаньйони зійшли з Заборонених гір, геть від фантастичного світу, що його забув час.

Мала група мандрувала на захід до узбережжя.

FINALLY THEY ARRIVED AT A SEAPORT TRADING STATION, FROM WHERE THE NATURALISTS COULD SAIL FOR HOME.

Нарешті, вони прибули до портової торговельної станиці, звідкіля природники могли від'їхати додому.